

Çin Halk Cumhuriyeti Eğitim Sistemi

Ahmet Mert Fideli^{1*}

¹ Milli Eğitim Bakanlığı, Manisa, Türkiye

Makale Bilgisi

Geliş Tarihi: 28.09.2025
Kabul Tarihi: 22.12.2025
Yayın Tarihi: 31.12.2025

Anahtar Kelimeler:

Çin Halk Cumhuriyeti,
Eğitim sistemi,
Güncel reformlar.

ÖZET

Çin Halk Cumhuriyeti (ÇHC), tarih boyunca dünya medeniyetine yön vermiş köklü bir geçmişe sahip bir ülkedir. Siyasi, ekonomik ve kültürel anlamda küresel bir güç olan ülke yalnızca bölgesel değil, aynı zamanda uluslararası ilişkilerde de kritik bir rol üstlenmektedir. Dünyadaki en büyük ikinci ekonomiye sahip olan ülkenin eğitim sisteminin kökleri antik dönemden günümüze uzanmaktadır. Çin eğitiminin gelişimi ve özellikleri, Çin eğitim kültürünün kökeni ve oluşumu, Han Hanedanlığı dönemi eğitimi, Tang dönemi eğitim sistemi, Song, Ming ve Qing dönemlerinde eğitim ve Konfüçyüsçü eğitim ve 1840'tan sonra yeni eğitim modeli ve batının eğitime etkisi olmak üzere beş dönemde açıklanabilir. Okulların yapılanması ise okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim, üst ortaöğretim (genel ve mesleki liseler) ve yükseköğretim şeklinde yapılmaktadır. Günümüzde zorunlu eğitimin finansmanına merkez ve eyalet hükümetlerinin katkısı olmakla birlikte belediye ve bölge yönetimleri hala en önemli konumda bulunmakta, yükseköğretimde ise büyük ölçüde merkez ve eyalet hükümetleri sorumludur. Çin'in kuruluşunun başlangıcında, öğretmen yetiştirme, büyük ölçüde Avrupa etkisi altında kalmıştır. Daha sonraları ise, Çinli eğitim bilimciler Sovyetler Birliği'nin öğretmen yetiştirme sistemini de incelemiş ve sonrasında daha bağımsız hizmet öncesi ve hizmet içi öğretmen eğitimi sistemleri oluşturmuştur. 2021 yılında 13. Ulusal Halk Kongresi tarafından onaylanan 14. Beş Yıllık Plan ve 2035 Vizyonu Çin'in 2035 yılına kadar uzun vadeli kalkınma planını sunmaktadır. Eğitim sektöründe, yüksek kaliteli bir eğitim sistemini güçlendirmeyi hedeflemektedir. Çin Halk Cumhuriyeti'nin, kapsamlı tarihsel birikimi ve kalkınma vizyonu ile küresel düzeyde önemli bir aktör olmaya devam etmektedir. Eğitim ve bilim odaklı stratejik adımları, Çin'in gelecekteki rolünü güçlendirecek ve hem bölgesel hem de uluslararası alanda sürdürülebilir bir liderlik sergilemesine olanak sağlayacağı sonucuna ulaşmıştır.

The Education System of the People's Republic of China

Article Info

Received: 28.09.2025
Accepted: 22.12.2025
Published: 31.12.2025

Keywords:

The People's Republic of China,
Education system,
Current reforms.

ABSTRACT

The People's Republic of China (PRC) is a country with a profound historical background that has shaped the course of world civilization throughout history. As a political, economic, and cultural global power, China plays a critical role not only in regional affairs also in international relations. Obtaining the world's second-largest economy, the country's education system has roots that extend from antiquity to the present. The development and characteristics of Chinese education, the origins and formation of Chinese educational culture, education during the Han Dynasty, the Tang period education system, education in the Song, Ming, and Qing Dynasties, Confucian education, and the new educational model after 1840 shaped by Western influence can be explained across five historical stages. The structure of schools is organized as preschool, primary education, secondary education, upper secondary education (general and vocational high schools), and higher education. At present the financing of compulsory education is supported by both central and provincial governments, municipal and local administrations still hold the most significant position, whereas higher education largely falls under the responsibility of central and provincial governments. In the early days of China's founding, teacher training was largely influenced by Europe. Later, Chinese educational scholars also studied the Soviet Union's teacher training system and subsequently established more independent pre-service and in-service teacher training systems. In 2021, the 13th National People's Congress approved the 14th Five-Year Plan and the 2035 Vision, which submits China's long-term development strategy toward 2035. In the field of education, the plan underscores strengthening a high-quality education system. The People's Republic of China, with its extensive historical heritage and development vision, continues to be a significant global actor. This study concludes that its strategic steps focused on education and science will strengthen China's future role and enable it to demonstrate sustainable leadership both regionally and internationally.

Bu makaleye atıfta bulunmak için:

Fideli, A. M. (2025). Çin Halk Cumhuriyeti eğitim sistemi. *UPUES Journal*, 2(2), 151-171.

*Sorumlu Yazar: Ahmet Mert Fideli, mert.fideli@gmail.com

This article is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (CC BY-NC 4.0)

GİRİŞ

Çin Halk Cumhuriyeti (ÇHC), tarih boyunca dünya medeniyetine yön vermiş köklü bir geçmişe sahip bir ülkedir. Siyasi, ekonomik ve kültürel anlamda küresel bir güç olan ülke, hem coğrafi çeşitliliği hem de komşu olduğu 14 ülkeyle önemli bir jeopolitik konuma sahiptir. Bu nitelikleriyle Çin, yalnızca bölgesel değil, aynı zamanda uluslararası ilişkilerde de kritik bir rol üstlenmektedir.

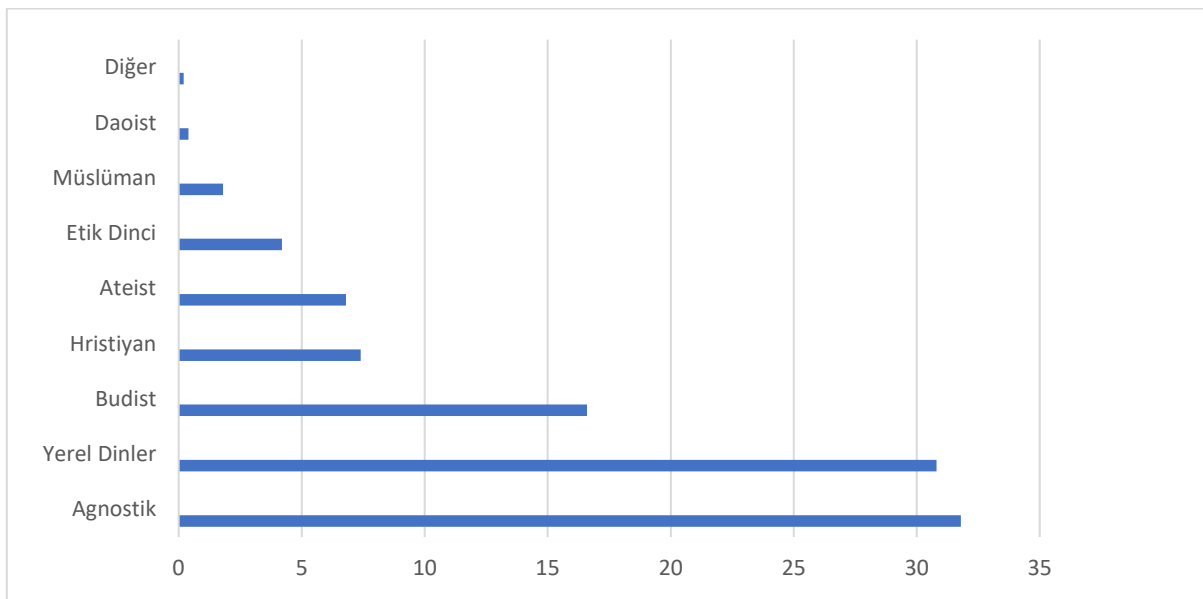
Çin Halk Cumhuriyeti, Doğu Asya’da, Pasifik Okyanusu kıyısında yer alır. Yaklaşık 9,6 milyon km² yüzölçümü ile Çin, Rusya ve Kanada’dan sonra dünyanın en büyük üçüncü, Asya kıtasının ise en geniş yüzölçümüne sahip ülkesidir. Ülkenin kuzeyinde Moğolistan, kuzeydoğusunda Rusya ve Kuzey Kore bulunur. Doğusunda Doğu Çin Denizi, güneydoğusunda Güney Çin Denizi yer alırken; güney sınırında Vietnam, Laos, Myanmar (Burma), Hindistan, Bhutan ve Nepal vardır. Güneybatıda Pakistan, Afganistan, Tacikistan, Kırgızistan ve Kazakistan ile komşudur. Çin’in başkenti Pekin olup, eyalet düzeyinde idari bölgeler olarak 4 tane direkt merkezi hükümete bağlı olan şehir, 23 eyalet, 5 özerk bölgesi ve 2 otonom bölgesi olarak ayrılmaktadır (The State Council of the People's Republic of China, 2023).

Son yıllarda azalsa da 1,417 milyar insanın yaşadığı ülkede (Worldometer, 2025) yüksek nüfus, Çin için en büyük sorunlardan birisi olmasının yanı sıra, ülkenin ekonomik gücünün kaynağıdır (The Economist Intelligence Unit, 2025). Nüfus içerisinde yaşlıların gençlere oranı giderek artmaktadır (World Bank, 2019). Ülkede nüfusu 1,15 milyar Han, 15,5 milyon Zhuang, 12 milyon Uygur Türkleri, 10,6 milyon Mançu, 8,6 milyon Hui, 8 milyon Tujia, 7,7 milyon Yi, 7,4 milyon Miao, 5,8 milyon Moğol ve 5,4 milyon Tibetli başta olmak üzere toplam 56 etnik gruptan oluşmaktadır (Türkiye Cumhuriyeti [T.C.] Dışişleri Bakanlığı, 2025).

Ülkenin resmi dili Standart Çince ya da Mandarin Çincesi adı verilen dildir. Bunun yanında, Guangxi’de Zuhang, Guangdong’da Yue, İç Moğolistan’da Moğol, Sincan Uygur’da Uygur ve Kırgız, Tibet’te Uygur ve Tibet dilleri resmi dil olarak tanınmaktadır. Devletin resmi dini 2010 yılında ateizm olarak ilan edilmiş olmasına rağmen (CIA, 2025), Budist, Hristiyan, Müslüman ve yerel dinlere inanan insanlar da ülkede yaşamaktadır (World Religion Database, 2025).

Şekil 1

Çin Halk Cumhuriyeti’ndeki İnançlar (%) (World Religion Database, 2025)

Çin dünyadaki en büyük ikinci ekonomidir ve küresel ekonomide önemli rol oynamaktadır. Demir, demir alaşımlı metal cevherleri, fosfat, tungsten, molibden ve titanyumun bulunduğu yaklaşık 17 maden ve mineral türünde dünya lideri konumunda bulunan Çin, maden ve mineraller yönünden zengin bir ülkedir. Aynı zamanda uzay teknolojisi ve elektronik alanında kullanılan bazı ender bulunan madenlerin de artan orandaki üretici ve ihracatçısıdır. Yüzölçümü en geniş ülkelerden biri olarak, sahip olduğu hidroelektrik güç potansiyeli ve kömür rezervleri açısından da dünya birincisi ve önemli bir ham petrol ithalatçısıdır (Çin Halk Cumhuriyeti Ülke Raporu, 2013). Milli para birimi Çin Yuan'ı olan ülkede kişi başına düşen milli gelir 12.400 ABD dolarıdır (Trading Economics, 2025).

Yönetim Şekli

1 Ekim 1949 tarihinde kurulan Çin Halk Cumhuriyeti'nin siyasi yapısı tek parti yönetimine dayanmaktadır ve iktidardaki Çin Komünist Partisi'nin (ÇKP) 90 milyonu aşkın üyesi bulunmaktadır. ÇKP'nin Genel Sekreteri aynı zamanda Devlet Başkanı'dır. Çin'in bugünkü Anayasası 1982 yılında onaylanmıştır. Anayasa'ya göre devletin merkez organları; ÇHC Devlet Başkanlığı, Devlet Konseyi, Merkezi Askeri Komisyon, Ulusal Halk Kongresi (UHK), Çin Halkının Siyasi Danışma Konferansı (CHSDK), Yüksek Mahkeme ve Başsavcılıktır.

Hükümet işlerini takip eden Devlet Konseyi, devlet idaresinin ve yürütme erkinin en üst organıdır. Devlet Konseyi 4 Başbakan Yardımcısı, 5 Konsey üyesi, 25 Bakan'dan oluşmakta ve başında, Devlet Başkanı tarafından atanan, Başbakan bulunmaktadır. Devlet Konseyi, idari mevzuata ilişkin yasama işlemlerini gerçekleştirmeye yetkilidir.

Devlet yönetiminin en yetkili organı, ÇKP Merkez Komitesi'ne bağlı olan Politbüro Daimi Komitesi'dir. Daimi Komite, Hükümetin de üzerinde bir kurum olup, ülkeyi ilgilendiren önemli konularda son söz sahibidir. Yedi üyeden oluşan Daimi Komite'nin başkanı 2013'ten bu yana Devlet Başkanı konumundaki Xi Jinping'dir. Başbakan da Komite'nin üyeleri arasındadır (T.C. Dışişleri Bakanlığı, 2025).

Eğitim Sistemi

Eğitim Sistemin Tarihi

Günümüz Çin eğitim sistemini anlamak için antik dönemden bugüne Çin toplumunun eğitim evriminin, kökenlerinin, dayanağının ve zaman içindeki değişiminin tarihi süreçte incelenmesi gerekmektedir. Çin eğitiminin gelişimi ve özellikleri, Çin eğitim kültürünün kökeni ve oluşumu, Han Hanedanlığı dönemi eğitimi, Tang dönemi eğitim sistemi, Song, Ming ve Qing dönemlerinde eğitim ve Konfüçyüsçü eğitim ve 1840'tan sonra yeni eğitim modeli ve batının eğitime etkisi olmak üzere beş dönemde açıklanabilir (Gökenç Gülez, 2023). Zhou Hanedanlığı (M.Ö. 1046-256) ile okullar hem askeri hem de bürokratik beceriler kazandırmak için yaygınlaşmaya başlamıştır. Eğitim bu dönemde, Konfüçyüs (M.Ö. 551-479) gibi düşünürlerin etkisiyle sistematik bir yapı kazanmıştır. Konfüçyüs'ün açtığı özel okullar, düşünce eğitiminin temellerini atarak, dönemin eğitim anlayışında bir dönüm noktası oluşturmuştur (Creel, 1970). Konfüçyüs, "Eğitimde herkes eşittir" ilkesini savunarak aristokratik eğitim anlayışına meydan okumuş ve halkın eğitimden faydalanmasının önünü açmıştır (Gökenç Gülez, 2023).

Ekonomik açıdan bakıldığında, Çin tarihsel olarak dünyanın en gelişmiş tarım medeniyetlerinden biri olarak öne çıkmış, yüksek verimlilik, çeşitli üretim yöntemleri ve gelişmiş küçük ölçekli köylü ekonomisiyle dikkat çekmiştir. Bu ekonomik yapı, iyi gelişmiş bir feodal sistemin temelini atmış ve bu sistem de siyasal istikrar, ulusal refah ve kültür ile eğitimin ilerlemesine yol açmıştır. Çin'deki feodal medeniyetin temel taşları merkezi krallık sistemi ve otokratik monarşi olmuştur. Monarkın mutlak yönetimi, karar verme gücünün yoğunlaşması nedeniyle hata yapma riski taşıdığından, imparatorun yönetimde kendisine yardımcı olacak yetkin danışmanlarla çevrili olması hayati önem taşımıştır. Merkeziyetçilik, yalnızca imparatorluk sarayını değil, merkezi ve yerel yönetimler arasındaki

koordinasyonu ve yerel düzeydeki yönetimi de kapsamıştır. Her iki durumda da nitelikli bireylerin işe alınması birincil öneme sahip olmuştur (Zhang, 1993).

Bu amaçla, Çin yetenek seçimi için iki farklı sistem uygulamıştır: Chaju Sistemi ve Dokuz Dereceli Memur Sistemi. Han Hanedanı döneminde ortaya çıkan Chaju Sistemi, yerel yetkililerin olağanüstü yetenek ve erdemlere sahip bireyleri tespit edip işe almasını gerektiriyordu. Ancak, bu sistem zamanla kendi güçlerini pekiştirmeyi hedefleyen yerel elitler tarafından tekelleştirilmiştir. Wei Jin Güney ve Kuzey Hanedanları gibi çalkantılı bir dönemde kurulan Dokuz Dereceli Memur Sistemi ise merkezi hükümetin, ayrıcalıklı aristokrat sınıftan değerlendirme yetkilileri atayarak sosyal statü ve ahlaki bütünlüğe dayalı yetenek seçimi yapmasını içerimekteydi. Sonuç olarak, bu sistem de güçlülerin etkilerini sürdürmek için bir araç haline gelmiştir (Zhang, 1993).

Bu eksiklikleri gidermek amacıyla, “İmparatorluk Sınav Sistemi” hem önceki sistemleri ortadan kaldıran hem de yenilik getiren bir yapı olarak ortaya çıkmıştır. Sui Hanedanı'nın başlangıcında kök salan bu sistem, yönetici elitlerin gücü acilen pekiştirme gereksinimi duyduğu bir dönemde şekillenmiştir. Sui Hanedanı, kuruluş sürecinde birçok zorlukla karşı karşıya kalmış ve yönetimine rehberlik edecek yetenekli bireylere acil ihtiyaç duymuştur. Bu bağlamda, İmparatorluk Sınav Sistemi, daha adil bir memur seçimi yöntemi olarak tasarlanmıştır (He, 2023).

Dünyanın ilk liyakate dayalı sınav sistemi olarak kabul edilen İmparatorluk Sınav Sistemi'nin (Hu, 1984; Lai, 1970) kökenleri yaklaşık 2000 yıl öncesine, Han Hanedanı'na (MÖ 206-MS 220) kadar uzanmaktadır. İlk kez MS 605 yılında Sui Hanedanı döneminde uygulanan bu sınav sistemi, 1905 yılına kadar neredeyse kesintisiz bir şekilde devam etmiştir (O'Sullivan ve Cheng, 2022).

Sistemin temel işlevi, imparatorluğun devamını sağlamak için gerekli bilgi ve becerilere sahip, istisnai derecede yetenekli erkek vatandaşları belirlemektir. Bu sınavlarda en başarılı olanlar, üst düzey kamu görevlileri olan Mandarinler arasına katılmaktaydı. Uzun süre devam eden herhangi bir sınav sistemi gibi, İmparatorluk Sınav Sistemi'nin içeriği, odak noktası ve puanlama yöntemleri zamanla değişmiştir. Ancak, sistemin konsepti ve işlevi ile sınavlara atfedilen toplumsal ve siyasal değerler, sistemin erken 20. yüzyılda imparatorluk sisteminin sonuna kadar terk edilmesine dek büyük ölçüde aynı kalmıştır (O'Sullivan ve Cheng, 2022).

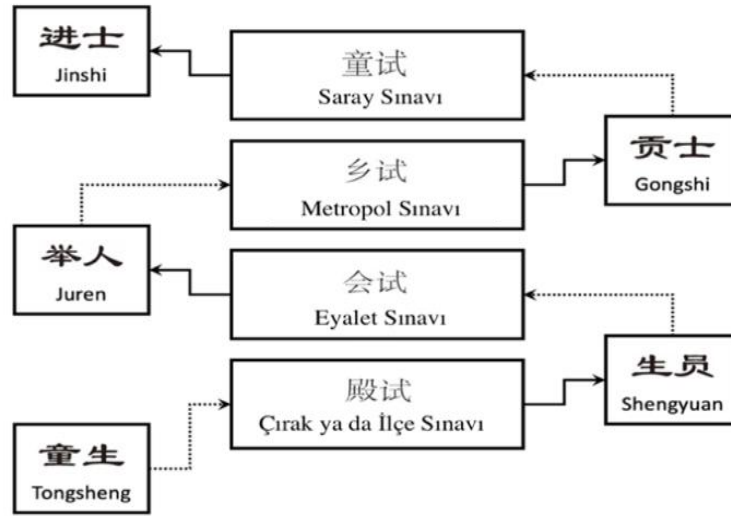
İmparatorluk Sınav Sistemi yalnızca imparatorluk kamu hizmeti için uygun bireyleri belirlemekle kalmamış, aynı zamanda barbarlar ya da yabancıların Çin kültürünü benimsemesini ve imparatorluk gücünü tanımasını sağlayan bir araç olarak da kabul edilmiştir. Çin'in etkisinin en açık sembolü olan bu sınav sistemi en uzun süre Kore'de (MS 958-1894) ve ardından Vietnam'da (MS 1075-1913) uygulanmıştır. 16. yüzyılın sonlarında İmparatorluk Sınav Sistemi, Avrupalı bilim insanlarının dikkatini çekmiş ve zamanla Fransa, Almanya ve Birleşik Krallık'a (Higgins ve Zheng, 2002; Miyazaki, 1976) ve daha sonra ABD'ye yayılmıştır (Cheng, 2010).

Şekil 2 sınav sistemin dört düzeydeki sınav yapısını göstermektedir. Çıracık ya da ilçe sınavına kabul edilen bir aday, Tongsheng unvanını alır. Bu seviyeyi geçenler, Shengyuan unvanını alarak eyalet sınavına katılma hakkı kazanır. Eyalet sınavını geçenler, Juren unvanını alır ve metropol sınavına girme hakkı elde eder. Metropol sınavını geçenler, Gongshi unvanını alır ve saray sınavına katılarak en yüksek unvan olan Jinshiyi kazanma şansına sahip olurlar (O'Sullivan ve Cheng, 2022).

Sui (M.S. 581-618) ve Tang Hanedanlıkları (M.S. 618-907) dönemlerinde, Konfüçyüs tapınaklarına ek olarak Budizm'in etkisiyle tapınak okulları da yaygınlaşmıştır. Tang döneminde, yerel yönetimlerin desteğiyle özel okulların sayısı artmış ve eğitim sistemi daha kapsayıcı hale gelmiştir. Bu dönemdeki Jixia Akademisi gibi kurumlar, entelektüel tartışmalar ve bilimsel çalışmalar için önemli merkezler haline gelmiştir. Eğitim, yalnızca bireysel bilgi edinme süreci değil, aynı zamanda devlet yönetiminde liyakati teşvik eden bir araç olarak da görülmüştür (Twitchett, 2008).

Şekil 2

İmparatorluk Sınav Sistemi Şeması (O'Sullivan ve Cheng, 2022)

Song Hanedanlığı (M.S. 960-1279) döneminde Shuyuan adı verilen klasik eğitimi temel alan akademiler dikkat çekmiştir. Bu kurumlar, Konfüçyüsçü düşüncenin yanı sıra Taoizm ve Budizm'in etkilerini de taşıyarak, çok yönlü bir eğitim anlayışı benimsemiştir. Shuyuan akademileri, hem yerel hem de merkezi yönetimin desteğiyle, Çin eğitim tarihinde önemli bir yer tutmuş ve modern üniversite sisteminin habercisi olmuştur (Elman, 2000).

Yuan (M.S. 1271-1368), Ming (M.S. 1368-1644) ve Qing (M.S. 1644-1912) hanedanlıkları boyunca, Konfüçyüsçü klasiklere dayalı eğitim sistemi korunmuş, imparatorluk sınavları aracılığıyla bürokraside görev almak için bilgi edinme zorunluluğu devam etmiştir. Özellikle Qing döneminde, Batı ile temaslara artmasıyla eğitimde modernleşme hareketleri başlamış, eski sistemle yeni yaklaşımlar arasında bir denge kurulmaya çalışılmıştır (Spence, 1990).

19. yüzyılın sonlarından itibaren Çin, geleneksel Konfüçyüsçü eğitim sistemini, modern, organize ve profesyonel kadrolarla desteklenen bir eğitim modeline dönüştürmeyi hedeflemiştir. Bu dönüşüm süreci, Batı ülkeleri ve Japonya'nın eğitim sistemlerinden ilham alınarak başlatılmıştır (Pei, 2015). Qing Hanedanlığı'nın son dönemlerinde, Batı tarzı eğitim anlayışı Çin'de etkisini göstermeye başlamış ve bu bağlamda ilk modern devlet okulu olan Tongwen Guan, 1862'de Pekin'de kurulmuştur. Bu okulun temel amacı öğrencilere yabancı dil öğretmektir; ancak zamanla müfredatına modern bilimleri de eklemiştir. Tongwen Guan, Çin'de Batı bilgisinin tanıtılması ve yaygınlaşmasında önemli bir rol oynamıştır (Abe, 1987).

Qing Hanedanlığı'nın eğitim reformları, modern eğitimin temellerini atmıştır. 1902'de yayımlanan ilk Eğitim Yasası, Çin'in ilk modern eğitim sisteminin ana hatlarını belirlerken, 1904'te bu yasa yenilenecek modern eğitim modelinin uygulamaya geçmesi sağlanmıştır. 1905'te, geleneksel memurluk sınavı kaldırılarak Konfüçyüsçü klasiklere dayalı eğitim sistemi resmen sona erdirilmiştir (Chang, 1955). Yeni eğitim modeli üç ana özellik taşıyordu: eğitim, tüm nüfus için erişilebilir hale getirilmeye çalışılmış, müfredat Batı odaklı konuları içerecek şekilde yeniden düzenlenmiş ve yönetim yerleştirilmiştir. Eğitim Bakanlığı'nın kurulması ise merkezi kontrolün başlangıcını oluşturmuştur (Li, 1997).

1912'de Qing Hanedanlığı'nın yıkılmasının ardından, Cumhuriyet döneminde modern eğitim sistemine geçiş hızlanmıştır. Zorunlu ilköğretim ilk kez 1912 Eğitim Yasası ile uygulamaya konulmuş ve kız öğrenciler için eşit eğitim fırsatları sağlanmıştır. 1922 Eğitim Yasası ile 6-3-3 modeline geçilmiş,

eyaletler kendi eğitim dairelerini kurarak yerel yönetimlere yetki devri yapılmıştır (Wang, 1994). Cumhuriyet dönemindeki eğitim reformları, daha geniş bir okuma-yazma bilen kitle oluşturmaya amaçlamış, kamu kaynakları ise genellikle düşük eğitim seviyelerine tahsis edilmiştir. 1949'da Çin Halk Cumhuriyeti'nin kurulmasıyla Mao Zedong liderliğinde eğitim politikalarında eşitlikçi bir yaklaşım benimsenmiştir. Bu dönemde, kırsal alanlarda okullar inşa edilerek ortaöğretim teşvik edilmiştir. Ancak, Büyük İleri Atılım (1958-1962) ve Kültür Devrimi (1966-1976) dönemlerinde eğitim sisteminde önemli dalgalanmalar yaşanmıştır (Chen, 1974). 1980'lerde, zorunlu eğitim yasasının çıkarılmasıyla her çocuğun 9 yıl zorunlu eğitim alması sağlanmış ve okullaşma oranı yükselmiştir.

2000 yılından sonra Çin, eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak için önemli adımlar atmıştır. 2002'de "kilit okullar ve kilit sınıflar" uygulaması kaldırılmış ve eğitimde eşitlik sağlanmaya çalışılmıştır. 2006'dan itibaren az gelişmiş kırsal alanlarda zorunlu eğitim kademesindeki öğrenciler için okul harçları kaldırılmış, 2008 itibarıyla bu uygulama ülke genelinde yaygınlaştırılarak zorunlu eğitim tamamen ücretsiz hale getirilmiştir (Körkem Akçay, 2023).

Eğitim Sisteminin Amaçları

Çin eğitim sisteminde amaçlanan her yönüyle gelişmiş, iyi eğitilmiş ve kendi ideolojik düşünceleri doğrultusunda insan yetiştirmektir. Buna göre de eğitim sistemi şekillendirilmektedir (Tanrısevdi ve Kırıl, 2018). 1986 yılında yürürlüğe giren Çin zorunlu eğitim kanunu ve 1995 yılında yürürlüğe giren Çin eğitim kanununda; Çin halkının ahlaki, entelektüel ve fiziksel olarak çok yönlü gelişimlerini gerçekleştirebilmeleri sağlama, Çin halkının ahlaki, entelektüel ve fiziksel olarak çok yönlü gelişimlerini gerçekleştirebilmeleri sağlama, Çin halkının yüksek ideallere ve ahlaki bütünlüğe sahip, iyi eğitilmiş ve öz disiplinli bireylerden oluşmasını sağlama, Marksizm, Leninizm, Mao Zedong Düşüncesi ve sosyalizm çerçevesinde insan yetiştirme, Çin eğitim sisteminin genel amaçları olarak belirtilmiştir (Ministry of Education of the People's Republic of China [MoE], 2025).

Kanunda sosyalizme ek, devletin dünya ülkelerinden soyutlanmaması için uluslararasılık gibi amaçlara da yer verilmiştir. Çin'de eğitimde eşitlik, sosyal eşitlik için vazgeçilmezdir. Bütün vatandaşlara eğitime erişim hakkı ve kaliteli eğitim için fırsat sağlamak sosyalist uyum içerisinde bir toplumun yaratılması için temel koşuldur (United Nations Educational Scientific and Cultural Organization [UNESCO], 2011).

Eğitim Sisteminin Yapılanması ve Yönetimi

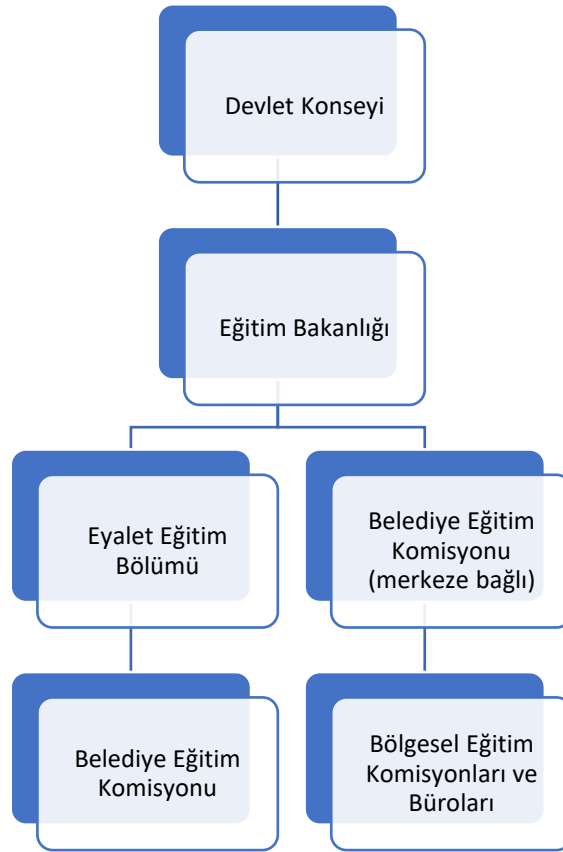
ÇHC'de merkez, eyalet, il, belediye ve ilçe düzeyinde eğitimin yönetiminden sorumlu yapılanmalar mevcuttur. 1995 yılında çıkarılan Eğitim Kanunu'nun 14. maddesine göre, Devlet Konseyi ve halk hükümetleri bütün düzeylerde eğitim yönetimi ve rehberliğinden, Konsey bünyesindeki eğitim bölümleri ülke çapında eğitim yönetimiyle ilgili planlama, koordinasyon ve yönetiminden sorumludur. Buna göre ülkede eğitimle ilgili en üst organ Devlet Konseyi, ondan sonra ise Konsey'e bağlı olarak eğitim yönetiminden sorumlu birim Eğitim Bakanlığı'dır. Bakanlık eğitimle ilgili kanun ve yönetmelikleri, ilkeleri ve politikaları uygulamadan; eğitim politikaları oluşturmadan, eğitim geliştirme planları hazırlama ve koordine etmeden; ülkedeki eğitimle ilgili tüm birimler arasında koordinasyonu sağlamadan; eğitim sistemindeki reformlara rehberlik etmeden sorumludur. Okul öncesi eğitim yerel hükümetlerin sorumluluk ve yetki alanındadır. Devlet Konseyi zorunlu eğitimin rehberliğinden sorumludur ancak yürütülmesini yerel hükümetler sağlar. Diğer yandan mesleki eğitimle ve yükseköğretimle ilgili yetki ve sorumluluklar yerel idari birimlerde, ancak Devlet Konseyi bunların denetimini yapar (UNESCO, 2011). Merkezi teşkilatta Eğitim Bakanı ile 6 müsteşar, 1 denetleme komisyonu başkanı, 2 müsteşar yardımcısı görev yapmaktadır. Bakanlıkta 22 bölüm vardır. Bu 22 birim dışında eğitim politikaları oluşturulması ve uygulanmasında etkili olan ve Bakanlığa bağlı olan birçok kurum da bulunmaktadır (MoE, 2025). Eyaletlerde kurulan "Eyalet Eğitim Bölümleri" ulusal eğitim

politikalarını uygulamak, eyalet düzeyinde politikalar geliştirmek, eğitim araştırmaları yapmak, eğitim bütçesini yönetmek, denetim komisyonuna destek sağlamak gibi görevleri vardır. Bu bölümlerde 1 genel müdür, 6 genel müdür yardımcısı, 1 eyalet parti eğitim komitesi sekreter yard, 1 eyalet eğitim disiplin çalışmaları komitesi sekreteri ve 3 genel müfettiş yardımcısı bulunmaktadır (Coşkun ve Çelikten, 2020).

Çin’de, doğrudan merkez hükümete bağlı olarak yönetilen dört belediye ve eyalet yönetimine bağlı şehir belediyeleri olmak üzere iki tür belediye mevcuttur. Belediye Eğitim Komisyonu, belediyelerde eğitimden sorumlu birim konumundadır. Komisyonun eğitimle ilgili yasa ve yönetmeliklerin uygulanması, eğitimle ilgili geliştirme planlarının oluşturulması, eğitimle ilgili merkez ve yerel birimler arasında koordinasyonun sağlanması, tüm okul düzeylerinde belli kalite standartları oluşturulması ve bunların denetlenmesi gibi sorumlulukları vardır. Birimin başında Eyalet Eğitim Komisyonu Genel Müdürü görev yapmaktadır (Coşkun ve Çelikten, 2020).

Şekil 3

Çin’de Eğitim Yönetimi Birimleri Arasındaki Yapılanma (Bakioğlu ve Özcan, 2014)

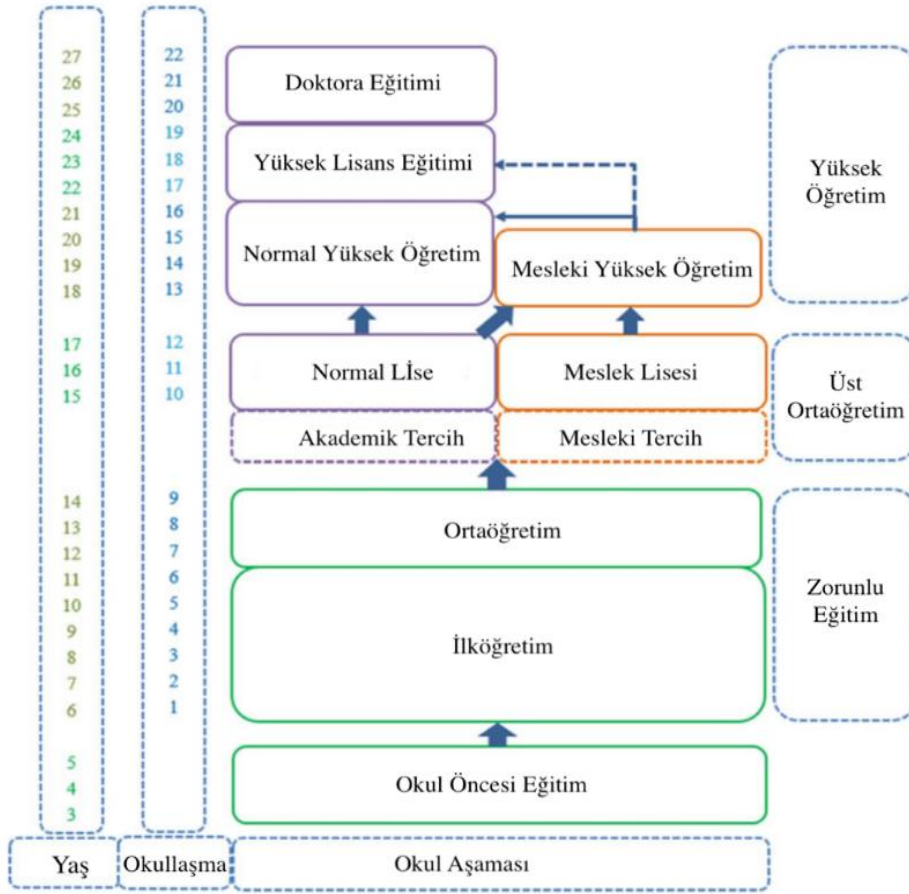

Okulların Yapılanması

Çin Eğitim Sistemi’nde genel olarak ilk 9 yılı zorunlu olmak üzere eğitim sistemi 6+3+3 şeklinde kurgulanmıştır (Coşkun ve Çelikten, 2020). Bu yapılanma okul öncesi eğitim, zorunlu eğitim, üst düzey ortaöğretim ve yükseköğretimi kapsamaktadır. Zorunlu eğitim, ilköğretim ve ortaöğretimin alt seviyesini içerirken; yükseköğretim, lisans eğitimi ve lisansüstü eğitimi kapsamaktadır (Feng ve Jia, 2024).

Şekil 4

Çin Okul Sisteminin Yapılanması (OEC D, 2016)

Okul Öncesi Eğitim

Okul öncesi eğitim zorunlu eğitim değildir. Ancak, hükümet, okul öncesi eğitime erişimi teşvik etmede proaktif bir rol oynamaktadır. Hem kamu okul öncesi kurumları hem de özel okul öncesi kurumlar Çin'de önemli bir yer tutmaktadır. Okul öncesi öğrencilerin %88,1'i eğitim görmektedir (National Bureau of Statistics of China [NBS], 2023). Çin'de çocuklar genellikle iki veya üç yaşında okul öncesi eğitime başlar ve altı yaşında okuldan ayrılır (MoE, 2022).

Konfüçyüs'ün görgü kuralları ideolojisinden etkilenen Çin'deki okul öncesi eğitim, çocukların toplumsal normlara uyumlu iyi davranış alışkanlıkları geliştirmeye yöneliktir; ancak bu durum, çocukların doğa dünyasını keşfetme ve öz kavrayışlarını geliştirme süreçlerini belirli bir ölçüde sınırlamaktadır (Ma, 2023).

Okul öncesi eğitim, örgün ve yaygın öğretim yöntemlerinin bir arada kullanıldığı, topluluk eğitiminin bazen aile eğitimiyle birleştiği çeşitli şekillerde sunulmaktadır. Okul öncesi eğitim, kırsal bölgelerde, genelde ana sınıflarında ya da dönemlik açılan kreşlerde yapılmaktadır. Daha uzak ve yoksul bölgelerde ise dönemlik sınıflar, hafta sonu sınıfları, eğitim istasyonları, çocuk ziyaret günleri, evde eğitim dersleri ve diğer yaygın eğitim yaklaşımlarıyla okul öncesi eğitim sunulmaktadır (UNESCO, 2011).

Zorunlu Eğitim

Çin, tüm okul çağındaki çocukların ve gençlerin alması gereken dokuz yıllık zorunlu eğitim sistemini benimsemiştir. Bu sistem genellikle 6 yıl ilköğretim ve 3 yıl ortaokul eğitiminden oluşur.

Ancak, bazı bölgelerde bu yapı farklılık gösterebilir ve az sayıda bölgede “6 + 3” yerine “5 + 4” sistemi uygulanır. Kamu okullarında zorunlu eğitim, devlet tarafından finanse edilir ve ülke genelinde bir örnek olarak uygulanır; herhangi bir öğrenim ücreti veya başka bir masraf alınmaz. Devlet, zorunlu eğitimin işletme fonları için bir garanti mekanizması oluşturur (Feng ve Jia, 2024).

İlkokul ve ortaokul eğitimi özel okullarda da sunulmaktadır; ancak bu okullar ücretsiz değildir. Zorunlu eğitimde müfredat ve standartlar, Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenir ve ardından eyalet ve belediye yönetimleri tarafından ülke çapında uygulanır. Çin Halk Cumhuriyeti Zorunlu Eğitim Yasası’nın Üçüncü Maddesi, eğitimin kalitesini artırmak ve çocuklar ile gençlerin ahlaki, zihinsel ve fiziksel olarak çok yönlü bir şekilde gelişmelerini sağlamak için iyi bir eğitim verilmesi gerektiğini belirtir. Bu, yüksek ideallere ve ahlaki bütünlüğe sahip, iyi eğitilmiş ve disiplinli bir iş gücü yetiştirmek için temel oluşturmayı amaçlar (National People’s Congress, 2018).

İlköğretim

Günümüzde Çin’de ilköğretim, 6 yaşına ulaşan tüm çocuklar için ücretsiz ve zorunlu hale getirilmiştir ve 2011 yılından bu yana zorunlu eğitime evrensel erişim sağlanmıştır. Bu nedenle, Çin’deki ilköğretim, dünyada en fazla öğrenciye hizmet vermektedir. Hükümetin ve toplumun sürekli çabaları sayesinde, artan eğitim harcamaları, yükselen brüt okullaşma oranı, yüksek kaliteli öğretmen mesleki gelişimi, ilkokulların büyük çoğunluğunda sağlanan eğitim tesisleri ve yüksek tamamlanma oranları, olağanüstü akademik başarılar ve yaşam boyu öğrenmede çok yönlü yetkinlikler gibi sonuçlarla ilköğretimin kalitesi ilerleme göstermektedir (Kong ve Chen, 2024).

Okullar, öğrencilerin çok yönlü gelişimine ve öğretmenlerin ahlakı ile öğretme yetkinliklerine vurgu yaparak yeni eğitim modelleri keşfetmeye devam etmektedir. Aynı zamanda, Çin’deki ilköğretim araştırmaları, belirli konu alanlarındaki öğretim stratejileriyle sınırlı kalmamış, çok yönlü gelişim, eğitimde eşitlik ve bireyselleştirilmiş gelişim gibi daha geniş bir konu yelpazesine yayılmıştır (Kong ve Chen, 2024).

Ortaöğretim

Zorunlu eğitimin bir parçası olan ortaöğretim (ortaokul), ilkokuldan lise düzeyine geçişin tüm öğrenciler için sorunsuz, güçlü ve tutarlı bir şekilde gerçekleşmesini sağlar. Bu süreç, çocukların sağlıklı gelişimi, toplumsal ilerleme ve ülkenin geleceği açısından önemli bir rol oynar (MoE, 2025). Çin’deki ortaöğretim genellikle 3 yıl sürer ve 7. 8. ve 9. sınıfları kapsar. Aynı sınıftaki öğrenciler farklı gruplara ayrılır. Her bir sınıftaki öğrenci sayısı, belirli bir yılın kayıt durumuna göre değişiklik gösterebilir ve genellikle 25’ten az ile 66’dan fazla öğrenci arasında değişir. En yaygın sınıf mevcudu ise 46 ile 55 öğrenci arasındadır (MoE, 2021).

Ortaokullarda öğrenciler, edebiyat ve fen bilimleri gibi çeşitli dersler almak zorundadır. Bu dersler arasında Çince dil sanatları, matematik, yabancı dil (örneğin İngilizce, Japonca), fizik, kimya, biyoloji, siyaset, tarih, coğrafya, beden eğitimi, müzik ve sanat bulunmaktadır. Ulusal müfredat, ilkokul müfredatının hem derinlik hem de kapsam açısından bir devamı niteliğinde olup, öğrencilerin ders materyallerini daha derinlemesine ve daha iyi anlamaları beklenir (Ma, 2024).

Ortaokul eğitiminin sonunda, öğrencilerin tüm derslerden mezuniyet sınavlarına girmeleri gerekmektedir. Sınavı geçen öğrenciler mezuniyet sertifikası alır ve lise giriş sınavına (Zhongkao) girme hakkı kazanır. Lise giriş sınavı, genellikle her yıl haziran ayı sonunda yapılan önemli bir yerel birleşik sınavdır. Bu sınavdaki performans, lise düzeyindeki okullara kabul için temel kriter olarak hizmet eder. İstatistiklere göre, ortaokuldan liseye geçiş oranı 1990 yılında %40,60 iken, 2020 yılında %94,6’ya yükselmiştir (NBS, 2021).

Düzenli derslerin yanı sıra, ortaokul öğrencileri spor takımları ve dans kulüpleri gibi çeşitli okul

temelli ders dışı etkinliklere de katılmaktadır. Özellikle “Çift Azaltma” politikası bağlamında okullar, okul sonrası hizmetler sunmaktadır. Bu hizmetlerin %92,7’si fiziksel ve sanatla ilgili etkinlikler, %88,3’ü okuma etkinlikleri, %87,3’ü ise bilimle ilgili veya ilgi kulüpleridir (Ding, 2022). Öğrenciler, ilgi alanlarına göre bu etkinlikleri seçebilir. Bu çeşitlilikteki ders dışı etkinliklerin amacı, öğrencilerin bilgi dağarcığını genişletmek ve değişen dünyaya daha iyi hazırlanmalarını sağlamaktır (Ma, 2024). Ortaokul öğrencileri ayrıca genel temizlik gibi toplum hizmetlerine katılmak zorundadır. Öğrenciler gruplar halinde her gün sınıflarını ve oyun alanlarını temizleme görevini üstlenir. Bu temizlik gereklilikleri, kişisel sorumluluk duygusunu ve güçlü bir çalışma ahlakını geliştirmeyi amaçlar. Ayrıca, 2022 yılında yayınlanan Zorunlu Eğitim İş Eğitimi Ders Standardı, öğrencilerin temizlik, yemek pişirme ve seramik yapımı gibi etkinliklere katılmalarını şart koşmaktadır (MoE, 2022).

Üst Ortaöğretim

Zorunlu eğitimin ardından öğrenciler, lise düzeyinde eğitime (üst ortaöğretim) devam edip etmeme konusunda seçim yapabilirler. Üst ortaöğretim 3 yıl sürer ve genel liseler ve mesleki ortaöğretim okulları olmak üzere iki tür okulu kapsar. Genel liseler akademik bir yolu, mesleki ortaöğretim okulları ise mesleki bir yolu temsil eder. Öğrenciler, üst ortaöğretim okullarına başlamadan önce lise giriş sınavına (Zhongkao) girerler. Sınav sonuçlarına göre öğrenciler farklı türdeki üst ortaöğretim okullarına yerleştirilir. Çin’de üst ortaöğretim genellikle kamu tarafından finanse edilir (MoE, 2022b).

Genel Liseler

Çin genel liselerinde, Çin Dili, Matematik, Yabancı Dil (İngilizce), Siyasal Bilgiler, Tarih, Coğrafya, Fizik, Kimya, Biyoloji, Beden Eğitimi, Müzik, Güzel Sanatlar, Psikoloji ve Çalışma Becerileri gibi dersler okutulmaktadır. Tüm ortaöğretim kurumlarında mezuniyet sırasında bitirme sınavları uygulanmaktadır. Bu sınavlar, öğrencilerin seçtikleri alanlara göre düzenlenir. Örneğin, Lise Bitirme Sınavları; Çin Dili, Matematik, Yabancı Dil (İngilizce) ile Fizik veya Kimya’dan biri ya da Çin Dili, Matematik, Yabancı Dil (İngilizce) ile Tarih veya Coğrafya’dan biri olmak üzere dört dersten yapılır. Ayrıca, ülkede bulunan azınlıkların kendi dilleri de bu sınavlara dahil edilmekte ve bu öğrenciler toplamda beş dersten sınava girmektedir. Çin’de 56 farklı ulus bulunması, bu çeşitliliği desteklemektedir.

Tüm eyaletler, ülke genelinde belirlenen ortak ulusal standart programını takip ederken, okulların durumuna göre tarımsal bölgelerde veya fabrikalarda staj programları da müfredata dahil edilmektedir. Lise bitirme sınavlarının sonuçları, üniversiteye girişte etkili olduğu gibi iş başvurularında da öncelik sağlamaktadır. Bununla birlikte, liselerde önemli başarı gösteren öğrenciler, sınavsız yükseköğrenime devam etme hakkına sahip olabilirler. Ayrıca, lise mezunlarının yükseköğretime geçiş yapabilmeleri için üniversite giriş sınavı da uygulanmaktadır. Bu sistem, öğrencilere hem akademik hem de pratik beceriler kazandırmayı hedeflerken, bireysel başarıyı ödüllendiren bir yapıya sahiptir (MEB Teftiş Kurulu Başkanlığı, 2002).

Mesleki Liseler

Ortaöğretim mesleki eğitimi, 3 ile 4 yıl süren mesleki eğitimler sunmakta ve sanayi, hizmet ve diğer ilgili sektörlerde kapsamlı mesleki becerilere sahip orta düzeyde vasıflı işçiler yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Çin’de yüksek mesleki eğitim, Teknik ve Mesleki Eğitim ve Öğretim (TVET) sisteminin önemli bir parçasıdır. Özellikle mesleki eğitim, yeni bilimsel ve teknolojik devrim dalgası, endüstriyel reform ve Çin ekonomisinin gelişimi bağlamında önemli bir rol oynamaktadır (Jing, Chung ve Gregory 2022).

Yüksek Öğretim

Çin Halk Cumhuriyeti Yükseköğretim Yasası’nın ikinci maddesine göre, Çin’deki yükseköğretim

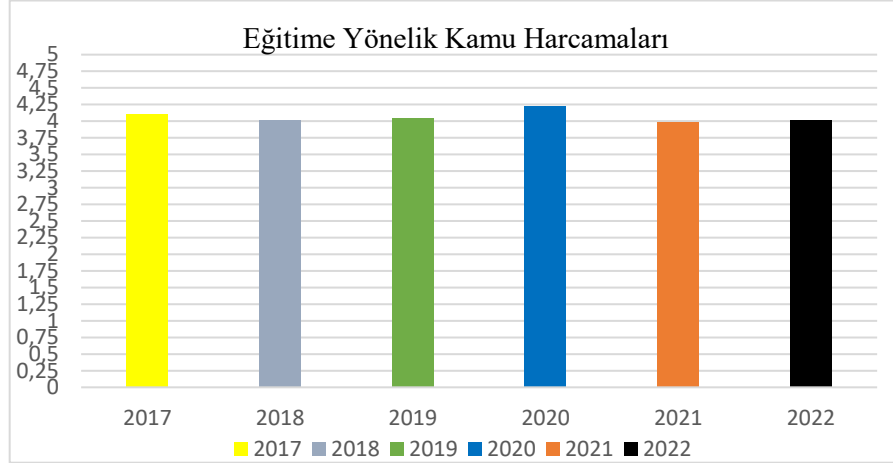
“ortaöğretimden sonra gerçekleştirilen eğitim” olarak tanımlanmıştır (National People’s Congress, 2018). Bu, akademiler, üniversiteler, kolejler, meslek yüksekokulları, teknoloji enstitüleri ve belirli diğer kolej düzeyindeki kurumlar, meslek okulları, ticaret okulları ve akademik dereceler veya mesleki sertifikalar veren kariyer kolejleri tarafından sağlanan lise sonrası eğitimi kapsayan genel bir terimdir (Yu ve diğerleri, 2012).

Çin’de lisans, yüksek lisans ve doktora dereceleri, resmi olarak tanınan üç yükseköğretim derecesidir. Lisans eğitimi hem akademik hem de mesleki yolları kapsar ve Çin yükseköğretim sisteminin ana sektörü olarak kabul edilir (Huang, 2017). Düzenli yükseköğretim, akademik bir yol olup dört yıllık programlar sunar ve lisans diploması ile sonuçlanır. Yükseköğretim mesleki eğitiminde ise dört yıllık lisans programları ve üç yıllık önlisans programları bulunmaktadır (Liu ve diğerleri, 2024). Lisans eğitime kabul, üniversite giriş sınavı (gaokao) sonuçlarına, lisansüstü eğitime kabul ise giriş sınavı sonuçlarına dayanır ve Çin’de yükseköğretim büyük ölçüde kamu tarafından finanse edilir (MoE, 2022). Çin’deki yükseköğretim, lisans ve lisansüstü eğitimden oluşur. Çin lisansüstü derece sisteminin resmi olarak kurulmasının ardından, çeşitli reform politikaları ve önlemleri hayata geçirilmiştir. Bu politikalar arasında, yükseköğretim kurumlarında lisansüstü okulların kurulması, lisansüstü dereceler için disiplin listelerinin düzenlenmesi, farklı seviyelerde lisansüstü derece komitelerinin organize edilmesi ve diğer idari önlemler yer almıştır. Bu çabalar sayesinde, Çin lisansüstü derece sistemi kendini sürekli geliştirmiş ve optimize etmiştir (Zhu ve diğerleri, 2024).

Eğitimin Finansmanı

1980’lerde Çin Eğitim Sistemi’nin finansmanı büyük ölçüde merkezden alınarak ilçe ve kasaba düzeyindeki eğitim birimlerine sorumluluklar verilmiştir. Eğitim finansmanı ile ilgili sorumlulukların yerel yönetimlere devredilmesiyle devlet yerel hükümetlerin, toplumun, bireylerin ve toplumsal aktörlerin eğitimde rol alabilmelerine olanak tanımıştır. Bu şekilde temel eğitime erişimde büyük ilerlemeler kaydedilmiştir. Öte yandan bu durum, bölgeler arasında büyük eşitsizliklere sebep olmuştur. Bazı bölgelerde eğitim için vergi dışında bazı kesintiler yapma yoluna gidilmiştir. Bazılarında ise ailelerden okul ücreti talep edilmiştir. Yönetim birimlerinin yetki ve sorumluluklar konusunda kesin ayrımlar yapılmaması bazı sorunlara yol açmıştır. Bazı bölgeler finanslar kaynaklardaki yetersizlikler yüzünden öğretmen maaşlarını dahi ödeyemez hale gelmişlerdi. Bu sorunların üstesinden gelebilmek için hükümet yeniden merkezileşme reformuna gitmiştir. Özellikle zorunlu eğitim için yapılan harcamalara merkez ve eyalet düzeyinde de kaynak sağlanmaya başlamıştır (Huong, McCarty ve Tausun, 2010). Günümüzde zorunlu eğitimin finansmanına merkez ve eyalet hükümetlerinin katkısı olmakla birlikte belediye ve bölge yönetimleri hala en önemli konumda bulunmaktadır. Yükseköğretimin finansmanında ise büyük ölçüde merkez ve eyalet hükümetleri sorumludur (Wu ve Lingfei, 2008).

Dünya Bankası’nın Ocak 2025 tarihinde açıkladığı verilere göre Çin, eğitime, toplam devlet bütçesinden, 2017 yılında %4,11; 2018 yılında %4,02; 2019 yılında %4,05; 2020 yılında %4,23; 2021 yılında %3,98 ve 2022 yılında %4,02’lik oranda kaynak ayırmıştır. Verilere göre, eğitime ayrılan bütçenin GSYH’ye oranında dalgalanmalar yaşandığı görülmektedir. 2017 yılında bu oran yüksek bir seviyede iken, 2018 ve 2019 yıllarında düşüş yaşanmıştır. Ancak 2020 yılında, oran belirgin bir şekilde artarak %4.2’nin üzerine çıkmıştır. Bu artış, COVID-19 pandemisiyle birlikte eğitime yönelik ihtiyaçların ve harcamaların artmasından dolayı olabilir. 2021 yılında ise oranın önemli bir düşüş yaşadığı ve en düşük seviyesine indiği dikkat çekmektedir. Bu durum, pandemi sonrası bütçe düzenlemeleri ya da ekonomik kısıtlamalarla ilişkili olabilir. 2022 yılında oran tekrar artış gösterse de, 2017 veya 2020 seviyesine ulaşmamıştır. Bu dalgalanmalar, ülkedeki ekonomik koşulların ve eğitime verilen önceliklerin yıllar içinde değişiklik gösterebileceğini işaret etmektedir.

Şekil 5*Eğitime Yönelik Kamu Harcamalarının GSYH'ye Oranı (Dünya Bankası, 2025)***Öğretmen Yetiştirme**

Çin'in kuruluşunun başlangıcında, öğretmen yetiştirme, özellikle başta Fransa olmak üzere büyük ölçüde Avrupa etkisi altında kalmıştır. Daha sonraları ise, Çinli eğitim bilimciler Sovyetler Birliği'nin öğretmen yetiştirme sistemini de incelemiş ve sonrasında daha bağımsız hizmet öncesi ve hizmet içi öğretmen eğitimi sistemleri oluşturmuştur (Xu ve Li, 2009). Yükseköğretim ve temel eğitimin kitleselleşmesiyle birlikte, öğretmen eğitiminin yükseköğretim yoluyla gerçekleştirilmesi baskın bir eğilim haline gelmiştir. Bu aşamada, Çinli eğitim bilimciler Amerikan öğretmen yetiştirme modelinden de esinlenmişlerdir. Öğretmen yetiştirme sistemi, daha yüksek kaliteli akademik kaynaklar çekmek ve öğretmen okullarındaki öğrencilere ek eğitim fırsatları yaratmak umuduyla tüm yükseköğretim sistemine açılmıştır. 1990'lardan itibaren, öğretmen kolejleri ve üniversiteleri ya kapsamlı üniversite düzeyine yükseltilmiş ya da kapsamlı üniversitelerin bünyesinde öğretmen yetiştirme kolejlerine dönüştürülmüştür.

Çin'de, 5 yıllık bir lisans programı ve bir lisans derecesi ve ardından 1 yıllık tam zamanlı bir yüksek lisans programı olmak üzere iki ana öğretmen yetiştirme programı bulunmaktadır (Leung, Wong ve Leung, 2015). Öğretmen yetiştirme programı, ÇKP'nin hedefleri doğrultusunda politikalar içermektedir. Çin'de öğretmen olarak çalışabilmek için bir adayın öncelikle Eğitim Bürosu'na başvurması gerekmektedir. Eğitim Bürosu'na başvuran öğretmen adayları, ya öğretmen yetiştirme programını tamamlamış ya da gerekli niteliklere sahip olmalıdırlar (NCEE, 2015). Öğretmen adaylarının, zorunlu uzmanlık dersleri, yoğun eğitim kursları ve altı aylık bir uygulama kursunu içeren bir öğretmen eğitimi programını tamamlamış olmaları gerekmektedir. Uzmanlık dersleri, öğretmenlerin bir konu üzerindeki mesleki bilgi ve becerilerini geliştirmeyi amaçlamaktadır. Öğretmen adaylarının, okulda çoğu ders için öğretim yapabilmeleri adına, 30 ila 40 kredilik alan derslerini ve 26 kredilik yoğun eğitim derslerini tamamlamış olmaları gerekmektedir. Sınıf öğretmenlerinin alan derslerini almaları zorunlu değildir, ancak zorunlu pedagojik dersler de dahil olmak üzere üç veya dört alanda 40 saatlik yoğun dersleri tamamlamaları gerekir. Alan dersleri ve yoğun eğitim kurslarının eğitim programları, üniversitelerdeki öğretmen eğitimi komiteleri ve Eğitim Bakanlığı tarafından onaylanması gerekmektedir (MoE, 2011).

Uluslararası Eğitim Raporları

Çin, Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı (PISA) ve Uluslararası Matematik ve Fen Eğilimleri Araştırması (TIMSS) gibi uluslararası sınavlarda önemli başarılarla imza atan ülkelerden biridir. PISA, OECD tarafından yürütülen, geniş kapsamlı uluslararası bir değerlendirmedir. OECD

ağırlıklı olarak ekonomik politikalarla ilgilenirken, “bilgi ekonomisi”nin yükselişi bağlamında eğitim, ulusal ekonomik rekabetçiliği sürdürmek için gerekli bir unsur olarak yeniden çerçevelenmiş ve stratejisinde yükselen bir statü kazanmıştır. OECD’nin 1970’lerde yayımladığı ‘Yeşil Kitap’, öğrenci performansının uluslararası karşılaştırmalı değerlendirmesini gerçekleştirmeye yönelik ilk girişimidir. PISA, OECD’nin uluslararası değerlendirme girişimlerinden doğmuş ve daha gelişmiş bir hale gelmiştir. Her üç yılda bir 15 yaşındaki öğrencilerin okuma, matematik ve fen bilimlerindeki yetkinliklerini ölçen PISA, öğrencilerin okul müfredatını ne kadar iyi öğrendiklerini değil, günlük hayatta ve yetişkin yaşamında karşılaşılabilecekleri durumlarda bu bilgileri ne kadar iyi kullanabildiklerini değerlendirir. İlk kez 2000 yılında uygulanan PISA, OECD’nin 34 üyesinin ötesine geçmiş ve 2022 yılında 81 farklı ülke ve bölgedeki akademik performansları analiz edip karşılaştırmıştır (Xu, 2023).

Çin, PISA’ya ilk kez 2009 yılında tüm ülke yerine, hükümet tarafından seçilen birkaç bölge ile katılmıştır. Katılım kapsamı genişlemeye devam etmesine rağmen, tüm bölgeler PISA’ya dahil edilmemiştir. Katılımcı bölgeler rastgele değil, aksine Çin’in en gelişmiş bölgelerinden seçilmektedir. 2018 yılında, Pekin, Şanghay, Jiangsu ve Zhejiang (B-S-J-Z) olmak üzere dört bölgedeki 361 okuldan 12.058 öğrenci PISA’ya katılırken, 2009 yılında bir bölgedeki 152 okuldan 5.115 öğrenci değerlendirmeye dahil olmuştur (Xu, 2023). 2022 yılında ise Çin (B-S-J-Z) katılım sağlamamış, Hong Kong ve Makao bölgeleri katılmıştır; ancak bu bölgelerin kendi eğitim sistemine sahip olması ve Çin’in diğer bölgelerinden bağımsız olarak eğitim politikalarını yürütmesinden kaynaklı Çin’e dahil edilmemiştir.

Tablo 1

Çin (B-S-J-Z) PISA Sonuçları (OECD, 2015; 2019)

PISA					
2015 Okuma Becerileri Ortalama/Çin Sonuç	2018 Okuma Becerileri Ortalama/Çin Sonuç	2015 Matematik Ortalama/Çin Sonuç	2018 Matematik Ortalama/Çin Sonuç	2015 Fen Bilgisi Ortalama/Çin Sonuç	2018 Fen Bilgisi Ortalama/Çin Sonuç
496/497	487/503	494/542	489/531	501/532	483/516

Tablo 1 incelendiğinde Çin’in 2015 ve 2018 yıllarında okuma becerileri, matematik ve fen bilgisi alanlarında ortalamanın üstünde bir sonuç elde ettiği; ancak 2018 yılında 2015’e göre matematik ve fen bilgisi alanlarında puan olarak düşüş yaşadığı görülmektedir. Katılımcı bölgelerin, Çin’in en gelişmiş bölgelerinden seçilmesi de göz ardı edilmemelidir.

TIMSS, matematik ve fen başarısının uluslararası karşılaştırmasını yapan ve Uluslararası Eğitim Başarılarını Değerlendirme Birliği (IEA) tarafından organize edilen bir çalışmadır. Araştırmanın temel amacı, katılımcı ülkelere, 9-10 yaşlarındaki (5. sınıf) ve 13-14 yaşlarındaki (8. sınıf) öğrencilerin matematik ve fen alanındaki performansları ve tutumlarına dair uluslararası karşılaştırılabilir veriler sağlamaktır. Bunun yanı sıra, bu derslerin müfredatı ve birinci ile ikinci dereceli okullarda nasıl öğretildiği konusunda karşılaştırmalar yapılır. TIMSS ilk kez 1995 yılında yapılmıştır ve o tarihten itibaren her 4 yılda bir yapılmaktadır (Richardson ve diğerleri, 2020).

Çin, 1999 yılından bu yana TIMSS’e Çin Taipesi adı ile katılmaktadır. TIMSS 2023’e 4. Sınıfta, 59 ülke ve 6 karşılaştırma birimi katılmıştır, 8. sınıfta ise 44 ülke ve 3 karşılaştırma birimi katılmıştır. 4. sınıfta 12.016 okul seçilmiş ve bu okullarda 359.098 öğrenci değerlendirilmiştir. 8. sınıfta ise 8.786 okul seçilmiş ve yine bu okullarda 297.262 öğrenci değerlendirilmiştir (von Davier vd., 2024).

Tablo 2’de göre Çin’in 2019 ve 2023 yıllarındaki 4. ve 8. sınıfların TIMSS matematik ve fen bilimleri sonuçları verilmiştir. Puanlar arasından aşırı bir değişim meydana gelmemiştir. PISA’da olduğu gibi katılımcı bölgelerin, Çin’in en gelişmiş bölgelerinden seçilmesi göz ardı edilmemelidir.

Tablo 2*Çin (Çin Taipei) TIMSS Sonuçları (TIMSS, 2019; 2023)*

TIMSS			
2019 TIMSS Matematik 4-8	2023 TIMSS Matematik 4-8	2019 TIMSS Fen Bilgisi 4-8	2023 TIMSS Fen Bilgisi 4-8
599-612	607-602	558-574	573-572

Güncel Eğitim Reformları

Çin'in 14. Beş Yıllık Plan ve 2035 Vizyonu, 2021 yılında 13. Ulusal Halk Kongresi tarafından onaylanmıştır. Bu plan, 2021 ile 2025 yılları arasındaki Çin'in kalkınma hedeflerini belirlemekte ve 2035 yılına kadar Çin'in uzun vadeli kalkınma planını sunmaktadır. Eğitim sektöründe, yüksek kaliteli bir eğitim sistemini güçlendirmeyi hedeflemektedir (National People's Congress, 2021).

Güncel Plan, zorunlu eğitimin dengeli gelişiminin sağlanmasını, zorunlu eğitimin daha da geliştirilmesini ve kentsel-kırsal ayrımını kapatmayı amaçlamaktadır. Kırsal okullarda öğretmen sayısını güçlendirmeyi ve öğretmenlerin kalitesini artırmayı, üst düzey ortaöğretimde, net kaydolma oranının %92'nin üzerine çıkarılmasını hedeflemektedir. Plan ayrıca okul öncesi eğitimin daha kapsayıcı olmasını garanti altına almayı ve özel eğitim ile uzmanlaşmış eğitimin daha erişilebilir olmasını sağlamayı ve okul öncesi eğitimin net kaydolma oranının %90'ın üzerine çıkarılmasını amaçlamaktadır (National People's Congress, 2021). Mesleki eğitimin özelliklerini vurgulamak ve teknik ve mesleki becerilere sahip yeterli sayıda yetenekli insan yetiştirmek önemlidir. Plan, mesleki eğitimin okul sistemi modelini reforme etmeyi ve sanayi ile mesleki eğitim arasındaki iş birliği ile okul ve işletmeler arasında ortaklığı teşvik etmeyi hedeflemektedir. Ayrıca mesleki eğitim ile genel eğitim arasındaki bağlantıyı vurgulamaktadır (National People's Congress, 2021).

Plan, yükseköğretimi sınıflandırma temelli bir şekilde yönetmeyi, yükseköğretim kurumlarında kapsamlı reformlar yapmayı ve net kaydolma oranını %60'a yükseltmeyi hedeflemektedir. Dünya çapında üniversiteler ve disiplinler geliştirilmesi için sınıflandırılmış bir yaklaşımın benimsenmesini teşvik etmekte ve önde gelen araştırma üniversitelerinin gelişimini desteklemektedir. Ayrıca temel bilimler için yetenek yetiştirme sisteminin reforme edilmesinin önemini ve profesyonel diplomalı mezunların sayısının artırılmasını vurgulamaktadır (National People's Congress, 2021).

Plan, yüksek performanslı öğretim kadrosu için modern bir sistem kurmayı ve öğretmen eğitimi için normal üniversite öğrencileri için kamu destekli eğitim geliştirmeyi ve ilkökul, ortaokul ve anaokulu öğretmenlerinin yönetimi konusunda kapsamlı reformlar yapmayı hedeflemektedir (National People's Congress, 2021).

Plan, eğitim değerlendirme sistemlerini ve mekanizmalarını iyileştirmeyi ve çok yönlü eğitimi geliştirmeyi amaçlamaktadır. Eğitimin kamu refahı kapsamında olmasını talep etmekte ve eğitim harcamalarının artırılmasını ve eğitim harcamalarının verimliliğinin yükseltilmesini önermektedir. Okulların karar verme yetkilerini genişletmek ve sınav ve yerleştirme sistemlerinin kapsamlı reformlarını güçlendirmeyi hedeflemektedir. Ayrıca, özel eğitim sektörünün gelişimini desteklemeyi ve diğer ülkelerin önde gelen okullarıyla iş birliği yapmayı teşvik etmektedir. Plan ayrıca çevrimiçi eğitimin avantajlarını kullanmayı, yaşam boyu öğrenme sistemini iyileştirmeyi ve öğrenen bir toplum kurmayı amaçlamaktadır (National People's Congress, 2021).

Tablo 3*Çin'in Beş Yıllık Planındaki Eğitim Hedefleri (Feng ve Jia, 2024)*

14. Beş Yıllık Plan ve 2035 Vizyonu			
Herkes için Eğitim	Eğitim Reformları	Yüksek Öğretim	Mesleki Eğitim
-Temel kamu eğitiminin eşitliğini teşvik etmek. -Öğretim kadrosunun kalitesini iyileştirmek.	-Eğitimi daha da düzeltmek.	-Yüksek öğrenimin kalitesini iyileştirmek.	-Mesleki eğitimin uyum yeteneğini artırmak.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çin Halk Cumhuriyeti, tarihsel kökenleri ve kültürel mirasıyla dünyanın en dikkat çekici medeniyetlerinden biridir. Ülkenin jeopolitik konumu, zengin doğal kaynakları ve büyük nüfusu, Çin'i yalnızca ekonomik değil, aynı zamanda siyasi ve kültürel anlamda da küresel bir güç haline getirmiştir. Özellikle eğitim alanındaki reformlar, Çin'in kalkınma sürecinde kilit bir rol oynarken, ülkenin geçmişten günümüze taşıdığı Konfüçyüsçü eğitim geleneği, modern eğitim sistemine entegre edilerek yenilikçi bir çerçeveye oturtulmuştur. Çin'in eğitim sistemi, İmparatorluk Sınav Sistemi'nden günümüzdeki yükseköğretim politikalarına kadar önemli dönüşümler geçirmiştir. Bu dönüşümler, yalnızca bireysel başarıyı artırmayı değil, aynı zamanda toplumsal eşitliği sağlamayı ve ekonomik kalkınmayı desteklemeyi hedeflemiştir. Bununla birlikte, uluslararası sınavlardaki üstün başarıları, Çin'in eğitim sisteminin dünya çapındaki etkisini ve başarısını gözler önüne sermektedir.

Ancak, Çin'in eğitim alanındaki başarıları kadar çözmesi gereken sorunları da bulunmaktadır. Kırsal ve kentsel bölgeler arasındaki eğitim fırsatları dengesizliği, yaşlanan nüfusun ekonomik ve sosyal sistem üzerindeki baskısı ve çevresel sürdürülebilirlik kaygıları, ülkenin geleceği açısından kritik öneme sahiptir. Bu bağlamda, yükseköğretimin niteliğini artırmaya yönelik reformlar, mesleki eğitimin güçlendirilmesi ve çevre dostu politikaların eğitime entegrasyonu, Çin'in sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmasında etkili olacaktır.

Sonuç olarak, Çin Halk Cumhuriyeti, kapsamlı tarihsel birikimi ve kalkınma vizyonuyla küresel düzeyde önemli bir aktör olmaya devam etmektedir. Eğitim ve bilim odaklı stratejik adımları, Çin'in gelecekteki rolünü güçlendirecek ve hem bölgesel hem de uluslararası alanda sürdürülebilir bir liderlik sergilemesine olanak sağlayacaktır.

Bu bulgulara dayanarak, bu çalışma, erişim ve kalite eşitsizliklerini azaltmak için kırsal ve az gelişmiş bölgelere daha fazla yatırım yapılması gerektiğini önermektedir. Sınav odaklı kültürün, daha bütünsel ve öğrenci merkezli değerlendirme yöntemlerini benimseyerek yeniden şekillendirilmesi, yaratıcılığı ve refahı destekleyebilir. Mesleki eğitim yollarının genişletilmesi ve modernleştirilmesi, işgücü piyasası ihtiyaçlarının karşılanmasına ve uyumsuzlukların azaltılmasına yardımcı olacaktır. Küresel iş birliklerinin ve değişim programlarının güçlendirilmesi, Çin'in uluslararası akademik camiadaki konumunu güçlendirecektir. Sürekli ve esnek öğrenme fırsatlarını teşvik eden politikalar, eğitimin teknolojik ve toplumsal değişime ayak uydurmasını sağlayabilir.

Etik Beyan

Belirtilmemiş.

Etik Kurul Onayı

Belirtilmemiş.

Yazar Katkıları

Araştırma Tasarımı (CRediT 1) Yazar 1 (%100)

Veri Toplama (CRediT 2) Yazar 1 (%100)

Araştırma - Veri Analizi - Doğrulama (CRediT 3-4-6-11) Yazar 1 (%100)

Makalenin Yazımı (CRediT 12-13) Yazar 1 (%100)

Metnin Tashihi ve Geliştirilmesi (CRediT 14) Yazar 1 (%100)

Finansman

Finansal destek yoktur.

Çıkar Çatışması

Çıkar çatışması yoktur.

Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SDG)

Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları: 4. Nitelikli Eğitim

REFERANSLAR

- Abe, H. (1987). Borrowing from Japan: China's first modern educational system. R. Hayhoe & M. Bastid (Ed.), *China's education and the industrialized world* içinde (s. 57-80). Ontario Institute for Studies in Education.
- Bakioğlu, A. & Özcan, M. (2014). Çin (Şanghay) eğitim sistemi. A. Bakioğlu (Ed.) *Karşılaştırmalı Eğitim Yönetimi* içinde (s.1-42). Nobel Yayıncılık.
- Chang, C. (1955). *The Chinese Gentry: Studies on their role in nineteenth century Chinese society*. University of Washington Press.
- Cheng, L. (2010). The history of examinations: Why, how, what and whom to select? L. Cheng, & A. Curtis (Ed.) *English language assessment and the Chinese learner* içinde (s. 13-26). Routledge.
- CIA (2025, 17 Eylül). *People and Society*. <https://www.cia.gov/lib-rary/publications/the-world-factbook/geos/ch.html>
- Coşkun, B., & Çelikten, M. (2020). Çin Halk Cumhuriyeti eğitim sistemi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 15(24), 2982-3011.
- Creel, H. G. (1970). *The origins of statecraft in China*. University of Chicago Press.
- Ding, Y. S. (2022, 12 Ocak). 99 % of elementary and middle schools have provided after-school services since the implementation of the "Double Reduction" policy. Guoqing. http://guoqing.china.com.cn/2022-01/12/content_77984361.htm
- Elman, B. A. (2000). *A cultural history of civil examinations in Late Imperial China*. University of California Press.
- Feng, Z. ve Jia, X. (2024). Education in China: An introduction. L. Niancai, F. Zhuolin & W. Qi (Ed.) *Education in China and the world* içinde (s. 1-46). Shanghai Jiao Tong University Press.
- Gökenç Gülez, S. (2023). Modern Çin eğitiminde geleneksel izler: Konfüçyüsçü eğitimin yeniden canlanması. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 32(1), 313-327.
- He, Y. (2023). Chinese education and its historical root. *Lecture Notes in Education Psychology and Public Media*, 24(11), 234-241.
- Higgins, L. T., & Zheng, M. (2002). An introduction to Chinese psychology – Its historical roots until the present day. *The Journal of Psychology*, 136(2), 225–239.
- Hu, C. T. (1984). The historical background: Examinations and controls in pre-modern China. *Comparative Education*, 20(1), 7–26.
- Huang, F. T. (2017). What is the world-class undergraduate education. *Journal of Higher Education*, 08, 1–9.
- Huong, L. T., McCarty, M. & Tauson, M. (2010). Institutional and fiscal arrangements for primary and junior secondary education in China. *Education sector planning and management policy series policy research report: Summary version*. UNESCO Bangkok Education Policy and Reform Unit.
- Jing, T., Chung, E. & Gregory, M. (2022). Vocational education in China: Its history, roles, challenges and the way forward. *Journal of Cognitive Sciences and Human Development*, 3(8), 112-121.
- Kong, M. & Chen, J. (2024). Elementary education in China. L. Niancai, F. Zhuolin & W. Qi (Ed.) *Education in China and the World* içinde (s. 47-88). Shanghai Jiao Tong University Press.
- Körkem Akçay, C. (2023). Çin eğitim sistemi ve Hukou Sistemi'nin eğitime etkileri. F. E. Ceylan & G.

- Varoğlu (Ed.). *Doğu Asya çalışmaları* içinde. (s.1-15). Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Yayınları.
- Lai, C. T. (1970). *A scholar in imperial China*. Kelly & Walsh.
- Leung F.K.S., Wong A.S.C. & Leung C.C.Y. (2015). Overview of education system in Hong Kong. <https://timssandpirls.bc.edu/timss2015/encyclopedia/countries/hong-kong-sar/>
- Li, H. (1997). *Minguo jiaoyushi: The history of education through the Republic of China*. Shanghai Education Press
- Liu, L. & diğerleri (2024). Undergraduate education (Benke) in China. L. Niancai, F. Zhuolin ve W. Qi (Ed.) *Education in China and the world* içinde (s. 187-230). Shanghai Jiao Tong University Press.
- M, Y. (2024). Secondary education (middle school) in China. L. Niancai, F. Zhuolin & W. Qi (Ed.) *Education in China and the world* içinde (s. 89-128). Shanghai Jiao Tong University Press.
- Ma, K. (2023). Comparison of preschool education between China and the United States. S. Yakob & diğerleri (Ed.) *Proceedings of the 2023 7th International Seminar on Education, Management and Social Sciences (ISEMSS 2023)* içinde (s. 496-504). Atlantis Press.
- MEB Teftiş Kurulu Başkanlığı (2002). *Çin Halk Cumhuriyeti*. <https://tkb.meb.gov.tr/yayinlar/Çin%20Eğitim%20Sistemi.pdf>
- Miyazaki, I. (1976). *China's examination hell: The civil service examinations of imperial China*. Yale University Press.
- MoE (2011). *Teachers law of the people's Republic of China*. http://old.moe.gov.cn/publicfiles/business/htmlfiles/moe/moe_2803/20_0907/49852.html
- MoE (2021). *Educational statistics yearbook of China 2020*. China Statistics.
- MoE (2022). *Course standard of labor education of compulsory education*. <http://www.moe.gov.cn/srcsite/A26/s8001/202204/W020220420582367012450.pdf>.
- MoE (2022b). *Notice of Ministry of Education and seven governmental organizations on printing and distributing the plans on strengthening teaching forces for basic education*. http://www.moe.gov.cn/srcsite/A10/s7034/202204/t20220413_616644.html
- MoE (t.y.) Departments. http://en.moe.gov.cn/About_the_Ministry/Departments/201506/t20150626_191300.html
- National People's Congress (2018). *Compulsory education law of the People's Republic of China*. 7 <https://flk.npc.gov.cn/detail2.html?ZmY4MDgwODE2ZjEzNWY0NjAxNmYyMTBlZmNjYjE3Yjk%3D>
- National People's Congress. (2021). *The 14th Five-Year Plan for economic and social development and vision 2035 of the People's Republic of China*. https://www.ndrc.gov.cn/xxgk/zcfb/ghwb/202103/t20210323_1270124.html?code=&state=123
- NBC. (2021). *China statistical yearbook 2020*. China Statistics Press.
- NBS (2023). *Statistical monitoring report of China National Program for child development (2021-2030) in 2021*. https://www.stats.gov.cn/english/PressRelease/202305/t20230508_1939253.html
- NCEE (2015). *Hong Kong: Teacher and Principal Quality*. <http://www.ncee.org/programs-affiliates/center-on-international-education-benchmarking/top-performing-countries/hong-kong-overview/>

- O'Sullivan, B. & Cheng, L. (2022). *Lessons from the Chinese imperial examination system. Language Testing in Asia*, 11(12), 1-20. <https://doi.org/10.1186/s40468-022-00201-5>
- OECD (2015). *Education at a glance 2015: OECD indicators*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/eag-2015-en>.
- OECD (2016). *Education in China: A snapshot*. <https://www.oecd.org/china/Education-in-China-a-snapshot.pdf>
- OECD (2018). *Education at a glance 2018: OECD indicators*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/eag-2018-en>.
- Pei, G. (2015). *Risen from chaos: The development of modern education in China, 1905-1948*. The London School of Economics and Political Science. Press.
- Richardson, M. & diğerleri (2020). *Trends in international mathematics and science study (TIMSS) 2019: National report for England*. Department for Education: London, UK.
- T.C. Dışişleri Bakanlığı (2025). *Çin Halk Cumhuriyeti'nin siyasi görünümü*. <https://www.mfa.gov.tr/cin-halk-cumhuriyeti-siyasi-gorunumu.tr.mfa>
- Tanrısevdi, F., & Kırıl, B. (2018). Çin ve Türk eğitim sisteminin karşılaştırılması. *Çağdaş Yönetim Bilimleri Dergisi*, 5(3), 223-240.
- The Economist Intelligence Unit (2025). *China*. <http://country.eiu.com/china>.
- The State Council of the People's Republic of China (2023, 29 Mart). *Geography*. <http://english.gov.cn/archive/chinaabc/>
- Trading Economics (2025). *Çin-kışı başına düşen GSYİH*. <https://tr.tradingeconomics.com/china/gdp-per-capita>
- Twitchett, D. (2008). *The Cambridge history of China, Vol III Sui and Tang China*. Cambridge University Press.
- UNESCO (2011). *World data on education*. Geneva: UNESCO/International Bureau of Education.
- von Davier, M. & diğerleri (2024). *TIMSS 2023 international results in mathematics and science*. Boston College, TIMSS and PIRLS International Study Center.
- Wang, F. (1994). *Minguoshi dang'an ziliao huibian - Jiaoyu (The collection of archive material for Republic of China Education)*. Phoenix Publishing House.
- World Bank (2025). *Government expenditure on education, total (% of GDP)*. <https://data.worldbank.org/indicator/SE.XPD.TOTL.GD.ZS?end=2023&start=1970&view=chart>
- World Religion Database (2025). *China*. <https://www.worldreligiondatabase.org>
- Worldometer (2025). *China population*. <https://www.worldometers.info/world-population/china-population/>
- Wu, S. & Lingfei, W. (2008). The impact of higher education on entrepreneurial intentions of university students in China. *Journal of Small Business and Enterprise Development*, 10(15), 752-774.
- Xu, M., & Li, J. (2009). A historical comparison of teacher education development in the world. *Education Research*, 6, 54-62.
- Xu, Z. (2023). PISA's Impact on China's education policy by analyzing the reports of the ministry of the Republic of China. *Journal of Education, Humanities and Social Sciences*, 8, 1804-1809.

Zhang, X. (1993). *The imperial examination system in China*. Xinhua Publishing House.

Zhu, J. & diğlerleri (2024). Graduate education in China. L. Niancai, F. Zhuolin & W. Qi (Ed.) *Education in China and the world* içinde (s. 231-280). Shanghai Jiao Tong University Press.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction: The People's Republic of China (PRC) is a country with a deep-rooted history that has shaped world civilization throughout the ages. In order to understand the contemporary Chinese education system, it is essential to examine the historical evolution, origins, foundations, and transformations of education in Chinese society from antiquity to the present. This study aims to explore the historical development and current reforms of the education system in China, thereby contributing to a better understanding of the country's achievements in education.

Method: The study adopts a descriptive and document analysis method supported by a historical method. The research specifically analyzed Works that contains China's educational system and policies. Through document analysis, the past and the present of the educational system and the future reforms were explored in depth.

Findings: The findings of this study indicate that the Chinese education system has evolved through distinct historical stages shaped by Confucian philosophy, imperial examination practices, and subsequent Western influences after the mid-19th century. The analysis reveals that the foundations of meritocracy established in earlier dynasties continue to influence contemporary approaches to educational achievement and governance. The study shows that China's education system is structured in four main stages. Preschool education has expanded significantly in recent years, reflecting government efforts to ensure early childhood development and prepare children for compulsory education. Primary education, which is the foundation of the system, is almost universally accessible and plays a central role in achieving nationwide literacy and basic skills. Secondary education is divided into lower and upper levels, with the latter including both general and vocational tracks, highlighting China's focus on diversifying pathways to meet labor market needs. Finally, higher education has grown rapidly, with increasing investment in research universities and internationalization initiatives, positioning China as a rising global leader in tertiary education. Furthermore, the study highlights that current reforms, particularly those outlined in the 14th Five-Year Plan and the 2035 Vision, prioritize educational quality, equity, and innovation. These reforms aim to balance rapid economic development with the cultivation of human capital, positioning education as a central pillar of China's long-term national strategy.

Discussion: The analysis of China's education system demonstrates how deeply historical traditions and modern reforms intersect in shaping current structures. From preschool to higher education, the system reflects both continuity and transformation. Early childhood initiatives illustrate the state's growing recognition of the importance of school readiness, while universal access to primary education has strengthened literacy and social integration nationwide. At the secondary level, the dual track of general and vocational education highlights an effort to respond to labor market demands and reduce skill mismatches. Higher education, in turn, has become a cornerstone of China's global strategy, with expanding research capacity and international collaborations. At the same time, several challenges persist. Regional and urban-rural disparities in access and quality continue to affect equity, and the exam-oriented culture raises concerns regarding student well-being and creativity. Current reform agendas, such as the 14th Five-Year Plan and the 2035 Vision, show a deliberate move toward improving quality, promoting innovation, and ensuring more balanced development. These findings suggest that the success of China's education system lies in its ability to maintain cultural continuity while simultaneously addressing structural inequalities and adapting to the demands of a rapidly changing global context.

Conclusion: This study has shown that the education system of the People's Republic of China is the outcome of a long historical evolution shaped by Confucian traditions, dynastic practices, and modern reforms influenced by global trends. Today, the structure of education—from preschool to higher education—reflects both the persistence of cultural heritage and the state's strategic response to economic and social needs. While China has achieved remarkable progress in access, quality, and international recognition, challenges such as regional inequalities, exam-centered practices, and pressures of rapid modernization remain critical issues for policymakers.

Recommendation: Based on these findings, this study recommends that greater investment in rural and underdeveloped regions is needed to reduce disparities in access and quality. Reforming the exam-driven culture by incorporating more holistic and student-centered assessment methods could foster creativity and well-being. Expanding and modernizing vocational pathways will help address labor market needs and reduce mismatches. Strengthening global collaborations and exchange programs will enhance China's position in the international academic community. Policies promoting continuous and flexible learning opportunities can ensure that education keeps pace with technological and societal change.